

Fundacja Legalna Kultura
Dział Edukacji

Szkoła ponadpodstawowa
JĘZYK POLSKI, WOS, INFORMATYKA
Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 2 marca 2018 r.)

Szkoła gimnazjalna i ponadgimnazjalna
JĘZYK POLSKI, WOS, INFORMATYKA
Scenariusz zgodny z podstawą programową
(Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej
z dn. 27 sierpnia 2012 r.)

Scenariusz z wykorzystaniem nowych mediów
i metod aktywizujących.
Scenariusz do wykorzystania w pracowni
z dostępem do Internetu (45 min)

Tworzyć każdy może?

Aktualizacja i redakcja: Małgorzata Bazan i Maciej Dowgiel

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne - Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe
Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

Projekt współfinansowany przez

POLSKI INSTYTUT SZTUKI FILMOWEJ

Dofinansowano
ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego **Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

© Fundacja Legalna Kultura
ul. Marszałkowska 84/92 lok. 121
00-514 Warszawa
e-mail: edukacja@legalnakultura.pl

Cele lekcji:

Uczeń:

- ✓ świadomie, odpowiedzialnie uczestniczy w kulturze
- ✓ poznaje terminy z zakresu prawa autorskiego
- ✓ nabywa umiejętności potrzebnych do życia w społeczeństwie informacyjnym
- ✓ kształtuje umiejętność pracy w grupie

Metody:

- ✓ praca z tekstem
- ✓ praca indywidualna i praca w grupach
- ✓ „burza mózgów”

Środki dydaktyczne:

- ✓ karty pracy (zadanie domowe)
- ✓ dostęp do Internetu
- ✓ rzutnik multimedialny/ tablica interaktywna

Powiązanie z podstawą programową z 2 marca 2018 r.:

Powiązanie z podstawą programową z języka polskiego:

1. Kształcenie literackie i kulturowe.
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

ZAKRES PODSTAWOWY

- 1) przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych,
- 2) analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wywodu oraz argumentację.

IV. Samokształcenie.

ZAKRES PODSTAWOWY

- 1) rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska,
- 2) porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach,
- 6) wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi,
- 9) wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny,
- 10) gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych,
- 11) korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość.

Powiązanie z podstawą programową z wiedzy o społeczeństwie:

Prawo w Rzeczypospolitej Polskiej. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, czym różnią się normy prawne od innych typów norm; wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, niezajomość prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania,
- 2) przedstawia źródła prawa w Rzeczypospolitej Polskiej – wykazuje szczególną moc konstytucji; przedstawia procedurę ustawodawczą.

Powiązanie z podstawą programową z informatyki:

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa. Zakres podstawowy. Uczeń:

- 1) postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad,
- 2) respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych.

Celem kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym jest:

3) kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Do najważniejszych umiejętności zdobywanych przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego na III i IV etapie edukacyjnym należą:

5) umiejętność sprawnego posługiwania się nowoczesnymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi.

Ważnym zadaniem szkoły na III i IV etapie edukacyjnym jest przygotowanie uczniów do życia w społeczeństwie informacyjnym. Nauczyciele powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania i wykorzystywania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, na zajęciach z różnych przedmiotów.

Ponieważ środki społecznego przekazu odgrywają coraz większą rolę zarówno w życiu społecznym, jak i indywidualnym, każdy nauczyciel powinien poświęcić dużo uwagi edukacji medialnej, czyli wychowaniu uczniów do właściwego odbioru i wykorzystania mediów.

Powiązanie z podstawą programową z języka polskiego:

Szkoła gimnazjalna

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

- 1) odbiera komunikaty pisane, mówione, w tym nadawane za pomocą środków audiowizualnych,
- 2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu,
- 3) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.

Szkoła ponadgimnazjalna

POZIOM PODSTAWOWY

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Mówienie i pisanie. Uczeń:

- 2) przygotowuje wypowiedź (wybiera odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat,

wybiera formę kompozycyjną, sporządza plan wypowiedzi, dobiera właściwe słownictwo),

3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie),

4) publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu (w tym także tempo mowy i donośność głosu),

5) stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji; wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych,

6) opracowuje redakcyjnie własny tekst (dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, sporządza przypisy),

7) wykonuje różne działania na tekście cudzym (np. streszcza, parafrazuje).

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:

1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów, potrafi objaśnić ich sens oraz funkcję na tle całości,

3) rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu,

4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście.

Powiązanie z podstawą programową z wiedzy o społeczeństwie:

Szkoła gimnazjalna

6. Środki masowego przekazu. Uczeń:

1) omawia funkcje i wyjaśnia znaczenie środków masowego przekazu w życiu obywateli,

2) charakteryzuje prasę, telewizję, radio, Internet jako środki masowej komunikacji i omawia wybrany tytuł, stację czy portal ze względu na specyfikę przekazu i odbiorców,

3) wyszukuje w mediach wiadomości na wskazany temat.

Szkoła ponadgimnazjalna

POZIOM PODSTAWOWY

2. Prawo i sądy. Uczeń:

- 1) wyjaśnia, co to jest prawo i czym różnią się normy prawne od norm religijnych, moralnych i obyczajowych,
- 2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, niezajomość prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania,
- 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne.

Powiązanie z podstawą programową z informatyki:

Szkoła gimnazjalna

7. Wykorzystywanie komputera i technologii informacyjno-komunikacyjnych do rozwijania zainteresowań; opisywanie innych zastosowań informatyki; ocena zagrożeń i ograniczeń, aspekty społeczne rozwoju i zastosowań informatyki. Uczeń:

- 1) opisuje wybrane zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnej, z uwzględnieniem swoich zainteresowań, oraz ich wpływ na osobisty rozwój, rynek pracy i rozwój ekonomiczny,
- 2) opisuje korzyści i niebezpieczeństwa wynikające z rozwoju informatyki i powszechnego dostępu do informacji,
- 3) wymienia zagadnienia etyczne i prawne, związane z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych oraz przejawy przestępczości komputerowej.

Szkoła ponadgimnazjalna, poziom podstawowy

1. Bezpieczne posługiwanie się komputerem, jego oprogramowaniem i korzystanie z sieci komputerowej. Uczeń:

- 3) korzysta z podstawowych usług w sieci komputerowej, lokalnej i rozległej, związanych z dostępem do informacji, wymianą informacji i komunikacją, przestrzega przy tym zasad netykiety i norm prawnych, dotyczących bezpiecznego korzystania i ochrony informacji oraz danych w komputerach w sieciach komputerowych.

Przebieg lekcji:

- **FAZA WSTĘPNA**

Nauczyciel prosi uczniów, by samodzielnie sformułowali definicję pojęć „twórca” i „utwór”, po czym prosi o zaprezentowanie ich; wspólnie z grupą tworzy na podstawie uczniowskich propozycji definicje obu pojęć. Następnie na stronie internetowej Legalnej Kultury (link: www.legalnakultura.pl), przy pomocy rzutnika, przedstawia uczniom ich formalne znaczenie:

(linki: <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/b-przewodnik-b-po-prawie-autorskim/tworca>; <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/b-przewodnik-b-po-prawie-autorskim/utwor>),

po czym prosi o wskazanie różnic między potocznym rozumieniem a prawną definicją pojęć.

Nauczyciel prezentuje zakładkę „Prawo w kulturze. Zapytaj prawnika”

(link: <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/zapytaj-prawnika>) i prosi uczniów o zapoznanie się z listą problemów oraz wybór 5 interesujących ich zagadnień – powinny to być tematy dotyczące kwestii praktycznych, z którymi uczniowie rzeczywiście stykają się w swoich działaniach, zarówno jako twórcy, jak i odbiorcy.

- **FAZA REALIZACYJNA**

Nauczyciel dzieli uczniów na pięć grup, którym przydziela stanowiska komputerowe.

Następnie poleca wejście na stronę internetową Legalnej Kultury

(link: <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/zapytaj-prawnika>) i poleca zapoznanie się z wskazanym zagadnieniem, przedyskutowanie odpowiedzi prawnika oraz sformułowanie podstawowych wskazówek dla potencjalnego twórcy lub odbiorcy dzieł kultury.

Po 5 minutach każda z grup prezentuje efekty swojej pracy w czasie od 3 do 5 minut.

- **FAZA PODSUMOWUJĄCA**

Nauczyciel prosi o ewentualne komentarze i uwagi uczniów, a następnie o sformułowanie wniosków; prezentuje stronę: <http://legalnakultura.pl/pl/prawo-w-kulturze/b-przewodnik-b-po-prawie-autorskim/prawa-tworcy-i-odbiorcy>.

Zadanie domowe:

Zaznacz twierdzenia prawdziwe (P) i fałszywe (F).

Za twórcę może być uznana osoba pełnoletnia	
Jeśli utwór jest anonimowy, nie jest chroniony prawem autorskim	
Prawa odbiorcy są ograniczone prawami twórcy	
Utwór to dzieło artystyczne prezentowane w galerii, kinie lub teatrze	
Utwór to przejaw indywidualnej działalności twórczej niezależnie od wartości i przeznaczenia	
Jeśli dzieło ma wielu autorów, do wykonywania prawa autorskiego do całości utworu potrzebna jest zgoda wszystkich współtwórców	

Proponowana bibliografia:

<http://legalnakultura.pl/pl/>;

<http://tygodnik.onet.pl/1,79620,druk.html>.